

Polder.blad

April 2019

natuurpunt Hobokense Polder

Algemene info

Lidmaatschap Natuurpunt: 27 euro per jaar te storten op onze rekening. Dit bedrag omvat het lidmaatschap voor het hele gezin. Als lid van Natuurpunt Hobokense Polder ontvangt men het algemeen verenigingsmagazine Natuur.blad en ons afdelingstijdschrift Polder.blad.

Abonnementen: Natuurpuntleden kunnen zich via onze website abonneren op verschillende natuurstudietijdschriften: **Natuur.focus**, **Natuur.oriolus** en **Zoogdier**.

Abonnement op het tijdschrift Polder.blad van Natuurpunt Hobokense Polder: voor leden van andere afdelingen door storting van 8 euro op onze rekening.

Verzekering: ieder Natuurpuntlid is verzekerd inzake burgerlijke aansprakelijkheid bij deelname aan de Natuurpuntactiviteiten. Niet-leden gaan mee op eigen verantwoordelijkheid.

Alle **betalingen** dienen te gebeuren op volgende rekening:

BE81 5230 8065 0424 van Natuurpunt Hobokense Polder. Op uw betalingen steeds reden van betaling en uw naam vermelden a.u.b.

Fiscaal aftrekbare giften (min. 40 euro) dienen rechtstreeks gestort te worden op rekening BE56 2930 2120 7588 van Natuurpunt vzw, Michiel Coxiestraat 11 2800 Mechelen met vermelding "7742 Reservaatfonds Hobokense Polder".

Contactpersonen

Voorzitter:

info@hobokensepolder.be
Danny Jonckheere, 03 828 64 03 -
0478 33 24 27

Conservator Hobokense Polder:
conservator@hobokensepolder.be
Wim Mertens, 03 216 93 62

Conservator Hollebeek:
Dirk Vandorpe,
dirk.vandorpe@telenet.be

Conservator Tarzanboskes:
Swa Van Houtven,
tarzanboskes@telenet.be

Redactie en lay out Polder.blad:
tijdschrift@hobokensepolder.be
Ria Thys en Luk Smets, 03 289 73 66

Ledenadministratie, penningmeester en webmaster:

leden@hobokensepolder.be -
webmaster@hobokensepolder.be
Luk Smets, 0477 66 94 32

Geleide wandelingen:
wandelingen@hobokensepolder.be
Annie Van Zwieten, 03 828 37 60

Natuurbeheer:
Runderen: André Van Langenhove,
03 288 00 81,
andre.van.langenhove@telenet.be
Weekendbeheer: Danny Jonckheere,
0478 33 24 27

Goudklompjes: Peter Van Elsacker,
0486 82 27 92

Info natuurbeheer scholen: Diane De Clercq,
diane.de.clercq@skynet.be,
0486 07 39 87

Volg ons op Facebook

Website: www.hobokensepolder.be

De **Polderwandelingen** worden verzorgd door onze natuurgidsen van Natuurpunt Hobokense Polder.

Een wandeling in de Hobokense Polder aanvragen? Hoe doe je dat?

Ieder die het wenst, ook scholen en verenigingen, kunnen een wandeling met natuurgids aanvragen bij Annie Van Zwieten. Contactgegevens: zie hoger.

Polder.flits: Van tijd tot tijd brengen we onze leden via e-mail op de hoogte van dringende berichten, die via ons tijdschrift niet tijdig kunnen meegedeeld worden of als herinnering. Wenst u zulke berichten te ontvangen, geef dan uw emailadres door aan flits@hobokensepolder.be

Een dier in nood gevonden?

Probeer in geen geval het dier zelf te verzorgen, dus ook niet voederen of laten drinken. Plaats het dier in een goed geventileerde donkere doos en breng het naar het VOC.

Het VOC is elke dag open tussen 9 u en 17 u (ook weekend). Buiten deze uren: laat het slachtoffer achter in het daarvoor voorziene huisje voor het opvangcentrum.

VOC Brasschaat-Kapellen - Holleweg 43, 2950 Kapellen - 0473 48 48 97 - voc.brasschaat-kapellen@vogelbescherming.be

Bijna lente in onze afdeling

We schrijven: "Maart" ... En eindelijk eens wat regen. Niet iedereen vindt regen fijn, maar we moeten eerlijk zijn; we hebben nog heel wat regen nodig!

Als je nu in de Hobokense Polder gaat wandelen, zie je dat de plassen zich langzaam terug vullen met water. Deze maand beginnen ook alle bomen terug bladeren te krijgen en dat wil zeggen dat ze ook water halen uit ons al te laag staand water. Dus dit wordt weer een lage waterstand in de lente wat niet ten goede zal komen voor onze watervogels en zeker niet voor onze amfibieën. Zij zijn nu (ca 8 maart) al enkele dagen actief. Dit konden we al vaststellen op onze beide overzetacties aan de Polder en aan het Fort 8.

We hadden ook al een paar dagen boven de 15 graden en daar waren al onze eerste solitaire bijen (metselbijen) die al in en uitvlogen aan onze bijenhôtels. De eerste zomervogels zijn ook al gearriveerd en een goed oor neemt zeker de eerste tjiftjaffen in de Polder waar.

Zoals altijd hebben we weer hard gewerkt in onze natuurgebieden zodat ze de lente kunnen ontvangen en natuurlijk ook de vele wandelaars.

We hebben ook het raster nog wat groter gemaakt, zodat de koeien nog wat meer Japanse duizendknoop hebben om te eten en we zo deze plant ook op die plekken kunnen terugdringen.

Op beleidsvlak hebben we weerom niet stil gezet en hebben we mee gewerkt aan een onthardingstoets, die nu al op zeer hoog niveau circuleert en kan meegenomen worden in allerlei dossiers (zie verder in dit nummer). De nieuw te bouwen fietsbrug aan de Lage weg krijgt ook stilletjes aan vorm, althans toch al op papier en misschien toch hier de eerste groene brug in Antwerpen om zo de verbinding te maken met de Hobokense Polder en de Lage weg site.

En zo is het bijna april. Het wordt weer volop genieten van de lente in één van onze natuurgebieden ... Dat kan je natuurlijk alleen of in gezinsverband. Maar je kan ook deelnemen onder begeleiding van onze mensen. In onze kalender zal je op verschillende momenten uitgenodigd worden hiervoor: zoogdieren - vroege vogels - kruiden - waterdiertjes - ... Maar ook kansen om mee een helpende hand te bieden: zwerfvuil - trektellingen - natuurbeheer - broedvogeltellingen - ... En je kan ook deelnemen aan 2 fietstochten, uitstappen buiten de afdeling: Zoerselbos, Vlaamse Ardennen, Schulensbroek, VOC, Turnhouts Vennengebied, Breskens, ...

En we bieden ook 2 meerdaagse uitstappen aan: augustus: Schiermonnikoog en oktober: Veluwe. Voor beide kan je nu al inschrijven! DOEN!

Kortom, een drukke lente staat in het verschiet. GENIET ERVAN !!!

Danny

Wilde bijenhotel in Polderstadschool: de eerste metselbijen zijn er! - Foto: Danny Jonckheere

Inhoudstafel

Colofon	2
Voorwoord	3
Kalender	4
Natuurvierdaagse Schier	12
Wandelweekend Veluwe	13
Lentetrekellingen	14
Hobokens Wild	14
Loslopende honden	15
Onze sponsors	15
Wat gebeurt er in de Polder	16
Scholen en Goudklompjes	17
Stormschade in de Polder	18
Een blik terug en vooruit	19
Sneuelend groen in A'pen	20
Vogelwaarnemingen	22
Hoogtepunt	24
Paddenoverzetacties	26
Grote Routepad door de Polder	27
Whoppie en Woelie	27
Activiteitenkalender	28
Met dank aan de fotografen.	

Vorkaft: Lepelaar in de vlucht
Foto Guy Borremans

Achterkaft: Klaprozen
Foto: Danielle Van Nieuwenhuysse

Gulden sleutelbloem
Foto: Luk Smets

Van harte welkom op onze activiteiten !

Honden kunnen in onze natuurgebieden mee aan de leiband, maar kunnen niet mee bij andere activiteiten.

Kostendelend vervoer (7 cent/km wordt op de afspraakplaats georganiseerd)

Kindvriendelijke tocht

Voor deze activiteiten dient ingeschreven te worden

EEN
PLUSPUNT
VOOR DE
NATUUR

natuurpunt

Zondag 31 maart om 8 u (Zomertijd!)

Zoogdierenwandeling in de Hobokense Polder

Gids: Bert Mertens

Inschrijven: Ria Thys – 0476 33 79 36 – ria.thys@telenet.be

Deze tocht vervangt de aankondiging op 24 maart in vorig Polder.blad wegens onverwachte verhindering van onze gids, Bert Mertens.

Doorheen de jaren kon u al verschillende boeiende artikels lezen van zoogdierenkenner Bert Mertens, broer van onze conservator..

Vroeg uit de veren vandaag! De ochtend is immers het beste moment om op zoek te gaan naar de zoogdieren die in de Hobokense Polder voorkomen of op zijn minst naar de sporen ervan. We zullen ook meer vernemen op welke wijze Bert een schat aan

informatie verzamelt, o.a. de werking van wildcamera's, die op enkele plaatsen in de Polder zijn opgesteld.

Praktisch:

OPGELET! Zomertijd ! Afspraak om 8 u aan het toegangsbord in de Schroelaan te Hoboken = schuin tegenover het station van Hoboken Polder. Einde tussen 10 u en 10.30 u. Meebrengen: warme kledij, stevige wandelschoenen (laarzen na of bij regenweer), verrekijker **SNEL inschrijven** (maximum 20 deelnemers) op bovenstaand GSM-nummer of mailadres.

Vos op jacht - Foto: Guy Borremans

Zondag 31 maart om 8.30 u (Zomertijd!)

Fietstocht Polders van Kruikebe - Low Impact

Leiding en gids: Wim Mertens - wim.a.mertens@proximus.be

Het overstromingsgebied 'de Polders van Kruikebe' is helemaal afgewerkt. We gaan met de fiets op zoek naar vogels in dit grote en gevarieerde natuurgebied. De laatste wintergasten zijn nog aanwezig, de eerste zomer-gasten zijn al aangekomen en de vogeltrek begint op toeren te komen. Onderweg besteden we ook ruime aandacht aan het doel en de werking van het overstromingsgebied.

Praktisch:

Vertrek: met de fiets om 8.35 u (let op: begin zomertijd!) aan het veer

Hoboken - Kruikebe, zijde Kruikebe. Te bereiken met veer vanuit Hoboken, afvaart 8.30 u (de waterbus vaart op zondag niet zo vroeg). Terug: 13 u aan het veer in Kruikebe

Te fietsen afstand: 15 à 20 km.

Meebrengen: verrekijker/telescoop, fiets in goede staat, schoeisel waarmee je kan fietsen en wandelen (het kan wat modderig zijn), warme en waterdichte kledij, versnapering.

Deelname: gratis, maar wel **vooraf melden bij Wim.**

Tureluurtjes - Foto: Kathy Delanghe

Zondag 7 april om 8 u

Vogelexcursie Schulensbroek/Schulensmeer Lummen

Gids: Paul Peeters.

Leiding: Wim Stappers – 0477 51 61 54

Natuurgids Paul Peeters van NP-afdeling Vrienden van het Schulens-

broek, neemt ons vandaag mee naar het unieke, waterrijke broekgebied

“Schulensbroek” (waar zich ook het Schulensmeer bevindt).

Dit natuurreservaat ligt in een verdwaald polderlandschap tussen Hasselt en Diest met uitgestrekte, vochtige graslanden waar vele planten en dieren zich thuis voelen. Vanop het uitkijkplatform van het bezoekerscentrum Schulensmeer heb je een prima uitzicht op de vogels.

In de voormiddag doen we een wandeling door het Schulensbroek aan de kant van Lummen. We keren terug naar de watermolen waar we geparkeerd staan. De molen kan dan speciaal voor ons in werking gezet worden met de nodige uitleg en geschiedenis erbij (o.v.). Hier kunnen we picknicken, maar afhankelijk van het weer rijden we even verder door naar het Bezo-

kerscentrum “t Vloot” om daar te eten (met eventueel soep). Van daar start de namiddagwandeling “Van broek naar meer”. We eindigen met een observatie van de grote rietvelden, hopen op een ontmoeting met de roerdomp... Als die dan aanwezig is natuurlijk.

Praktisch:

Samenrijdend, met vertrek te Wilrijk (parking Boomsesteenweg 335, thv 't Spant) om 8 u. Of: afspraak om 9 u aan “De Kleen Meulen” te Lummen (Mangelbeekstraat 56). Laarzen of stapschoenen, verrekijker, camera en picknick zijn mee te nemen. Terug in Wilrijk ca 18 u.

Roerdomp in paalhouding - Foto: Guy Borremans

Woensdag 10 april om 13.15 u

Vlaams Opvangcentrum voor Vogels en Wilde Dieren

Voor kinderen tussen 5 en 10 jaar + een volwassene
Leiding: Ria Thys, 0476 33 79 36 – ria.thys@telenet.be

Het opvangcentrum (VOC) heeft als opdracht de opvang en verzorging van wilde inheemse dieren. Het is de bedoeling ze achteraf terug in de natuur vrij te laten. Het zijn gekwetste of zieke vogels en dieren die door natuurvrienden naar het “veldhospitaal” worden gebracht.

We gaan met kinderen tussen 5 en 10 jaar, begeleid door hun (groot)ouder het centrum bezoeken. Afhankelijk van de noden van het VOC op dat moment, bereiden wij nog een maaltijd voor een diertje dat het nodig heeft.

Praktisch:

Vertrek vanop de parking van Zwembad Sorghvliedt, Krijgsbaan Hoboken om 13.15 u. Graag vooraf melden of

je nog een vrije plaats in de auto hebt en nog iemand kan meenemen aan 7 eurocent/km. Ter plaatse start de rondleiding om 14 u, einde om 16 u. Adres: Holleweg 43 – Kapellen. Auto's kunnen niet aan het VOC geparkeerd worden, wel op een parkeerplaats in de nabijgelegen straten.

Onkosten: voor kinderen 3 euro, voor volwassenen 5 euro, **vooraf te storten op het rekeningnummer van Natuurpunt Aartselaar BE07 5230 8080 0166 met vermelding “VOC-10 april”** Opgelet: volgorde van storting bepaalt de deelname !!!

Dit bezoek is een samenwerking tussen Natuurpunt Aartselaar en Natuurpunt Hobokense Polder.

Jonge eekhoorn

Jonge haasjes

Zaterdag 13 april om 15 u

Broedvogeltelling Blauwe reigerkolonie in het Schoonselhof

Leiding: Luc Van Schoor 0494/33 63 09 – lucvanschoor46@gmail.com en Joris Van Reusel

Vogelwerkgroep ARDEA telt voor het zesde opeenvolgende jaar het aantal broedparen van haar boegbeeld in het Schoonselhof. Ook dit jaar trekken we behoedzaam en voorzichtig één keertje de kolonie in om de evolutie op te volgen. In het verwilderde bos

achter de kasteelvijver nestelen de reigers er vooral op de kruinen van grove dennen. Bewoonde reiger nesten zijn in april herkenbaar door de aanwezigheid van volwassen vogels op het nest of verse uitwerpselen, eierschalen en braakballen onder de nestbomen.

Vorig jaar telden we 47 broedkoppels of een stagnatie t.o.v. van 2017. Hoe het dit jaar met de reigerkolonie vergaat, kan je zelf vaststellen op deze dag.

Ben je benieuwd hoe het er in een reigerkolonie aan toegaat, bekijk

dan het filmpje dat uit verschillende filmfragmenten werd samengesteld door ARDEA medewerker Guy Borremans – www.youtube.com/watch?v=FciwcCGt_rw

Praktisch:

Start om 15 u aan de ingang van het Schoonselhof: Legerstraat, hoek Koornbloemstraat. Einde rond 17.45 u.

Vermits we het aantal deelnemers ter voorkoming van mogelijke verstoring beperken, is **vooraf aanmelden nodig** via: ardea@hobokensepolder.be.

be of via Luc Van Schoor.

Opgelet: bij slecht weer wordt de telling verplaatst naar een latere datum.

Meebrengen: laarzen of stevige wandelschoenen, verrekijker, camera, hoofdbescherming.

Blauwe reiger - Foto: Danielle van Nieuwenhuysse

Donderdag 25 april om 20 u

Bestuursvergadering in CC Moretus

Opgelet! Wegens Paasvakantie uitzonderlijk 4de donderdag van de maand

Zaterdag 27 april

“De jaarlijkse Lentepoets”: Zwerfvuilopruiming in twee van onze natuurgebieden: Hollebeekvallei en Tarzanboskes

Al wie mee wil helpen, welkom! Vele handen maken het werk lichter.

Hollebeekpark en Volkstuinjes om 9.30 u

Leiding: Dirk Vandorpe (conservator Hollebeekvallei) – dirk.vandorpe@telenet.be

Praktisch:

Afspraak aan het bruggetje aan de ingang van het park, Lucas Henninckstraat en Gillis Verdonckstraat. Er wordt gezorgd voor frisdranken en omstreeks 12 u kan bij een drankje nog wat worden nagepraat. Handschoenen, knijpers en rode zakken zullen aanwezig zijn. Wandelschoenen of beter nog laarzen zijn aangewezen. Om enig idee te hebben met hoeveel we zullen zijn, **graag uw deelname melden aan Dirk**. Bij hem kan je ook bijkomende vragen stellen indien je dat wenst.

Tarzanboskes om 10 u

Leiding: Swa Van Houtven – (conservator Tarzanboskes) tarzanboskes@telenet.be

Praktisch:

Afspraak aan de ingang van de Tarzanboskes, Broydenborglaan Hoboken.– Einde omstreeks 13 u.

Wij zorgen voor vuilzakken en grijpstokken.

Meebrengen: werkhandschoenen, gesloten schoeisel (of laarzen)

Zondag 28 april om 7.30 u

Vlaamse Ardennendag: Bos 't Ename en Maarkebeekvallei

Coördinatie: Luk en Ria Smets-Thys – ria.thys@telenet.be – 0476 33 79 36

Het is alweer enige jaren geleden dat er door Natuurpunt een Vlaamse Ardennendag werd ingericht. In 2019 is het weer zover. Einde april is het

volop lente! Een fantastisch moment om de Vlaamse Ardennen te bezoeken o.l.v. natuurgidsen van de plaatselijke afdelingen.

We bezoeken 2 natuurgebieden:

Bos 't Ename in Oudenaarde werd onlangs bekroond met de Vlaamse Monumentenprijs. Een absolute primeur. En een terechte prijs voor dit prachtige bos. Het is sinds 1999 ook opgenomen als LIFE-project van de Europese Unie. In de poelen leven er kamsalamanders en de blauwe boshyacinten staan dan in volle bloei! Kom het zelf ontdekken tijdens een schitterende wandeltocht in dit beschermd landschap en geniet van de gevarieerde fauna en flora.

De **Maarkebeekvallei** strekt zich uit over de gemeenten Oudenaarde, Maarkedal en Horebeke en is grotendeels gelegen op de noordelijke, steile flank van de Maarkebeek. Sommige zichten roepen herinneringen op aan de schilderijen van Valerius De Saedeleer) die van 1921 tot 1937 in Etikhove (Maarkedal) woonde en werkte.

Praktisch:

Vertrek op de parking van Zwembad Sorghvliedt, Krijgsbaan Hoboken om 7.30 u en terugkeer daar ca. 18.30 u. Kostendelend samenrijden aan 7 eurocent/km, te betalen aan de chauffeur. Geschatte rijafstand: 180 km. We vragen een vergoeding van 4 euro p/p voor het natuurbehoud en -beheer in de bezochte gebieden. Af te rekenen bij vertrek.

Meebrengen: picknick, verrekijker, goede wandelschoenen, aangepaste kledij.

We picknicken aan de Boembekemo-

len, één van de vijf watermolens op de Zwalm. Drank is ter plaatse aan te kopen. Er zal ook dagverse soep verkrijgbaar zijn, appelsap van een lokale Natuurpuntboomgaard en het Natuurpuntstreekbier Boembeke Luiwerk.

Inschrijven noodzakelijk bij Luk en Ria. Beperkte plaatsen, dus snel wezen.

Woensdag 1 mei om 9.15 u

Zoerselbos: Geleide wandeling: thema geschiedenis + flora (voorjaarsbloeiers) en fauna

Leiding: Lisette Bastiaens: 0485 32 46 11 - lisette.bastiaens@hotmail.be

Het Zoerselbos is een 400ha groot natuur-, gemengd bosgebied en erfgoedlandschap bij Zoersel dichtbij de E34.

Het is een afwisselend gebied van zompige graslanden, moerasbos, rijke ruigten vol bloemen, oude loofbossen, beken zoals de Tappelbeek, 't Groot Schijn, poelen, ...

Er zijn bijzondere planten zoals meiklokje, koningsvaren, steeliepen, waterviolier,...

Dieren die er zich thuis voelen zijn: ree, vos, amfibieën (o.a. vinpootsalamander), vogels (o.a. bosrietzanger, kievit), juffers en libellen, vlinders (o.a. Icarusblauwtje, vuurvlied, groot dikkopje),...

Het Zoerselbos heeft ook een hoge erfgoedwaarde met houtskoolmeilers, vloeibeemden, restanten van 18de eeuwse viskweekvijvers van paters,...

Het boshuisje is de voormalige boswachterswoning (1804) en is nu een café-taverne met mooi terras. Daarnaast is het bezoekerscentrum van het natuurgebied met prachtige boerentuin.

Praktisch:

We vertrekken om 9.15 u aan 't Spant, Boomsesteenweg 335 Wilrijk en zullen daar terug zijn omstreeks 14 u. De geleide wandeling met gids (Luc Fontaine) in Zoerselbos is van 10 u tot 13 u.

Inschrijving noodzakelijk op bovenstaand mailadres. Deelnameprijs is 2 euro pp ter plaatse af te rekenen + vervoerskosten aan de chauffeur (7 eurocent per km). Meebrengen wandelschoenen, verrekijker, muggenmelk, eventueel picknick.

Meiklokjes

Icarusblauwtje - Foto: Guy Borremans

Woensdag 1 mei om 8 u

Vogelexcursie Turnhouts Vennengebied

Gids: Willy Vangeel

Leiding: Wim Stappers - 0477 51 61 54

Voor het eerst trekken we vandaag richting Turnhout, waar zich enkele hele bijzondere en vogelrijke natuurgebieden bevinden, zoals het recent sterk ontwikkelde Turnhouts Vennengebied.

Dit natuurreservaat is een belangrijk heidegebied in Vlaanderen met zijn kenmerkende vennen, heide en graslanden. Het strekt zich uit tussen Turnhout, Merksplas, Ravels en Baarle-Hertog. Je ontdekt er talrijke vogels vanop de kijktoren in de weilanden tussen het Zwart Water en de Hoogmoerheid. Lokale vogelkenner en treksteller Willy Vangeel gidst ons doorheen het gebied, op zoek naar vogels.

Praktisch:

Samenrijdend, met vertrek te Wilrijk (parking Boomsesteenweg 335, t.h.v. 't Spant) om 8 u

Of: afspraak om 9 u op de parking "Kleine Engelandhoeve", Klein Engeland 29 te 2300 Turnhout.

Laarzen of stapschoenen, verrekijker, camera en picknick zijn mee te nemen.

Terug in Wilrijk rond 18 u.

Zaterdag 4 mei om 6 u

Vroegochtendwandeling: Vogelzang in de Hobokense Polder met openluchtontbijt

Gidsen: Danny Jonckheere en Wim Mertens

Ontbijtinfo: Sylvia Van den Broeck – 0474 25 22 27 en Annie Van Zwieten – annie.van.zwieten@telenet.be

We moeten vroeg uit de veren voor onze klassieker om een onvergetelijke ervaring op te doen: de eerste vroege vogels die beginnen te fluiten. Zijn er al een paar voorjaarssoorten in de Polder aanwezig? Wie weet wat horen we dit jaar allemaal. Kom de natuur op een andere manier beleven, want het loont telkens de moeite. Ook al vele jaren koppelen we er een gezellig ontbijt aan vast.

Praktisch:

Afspraak om 6 u op de Schroeilaan (parkeerstrook nabij het station).

Zeker laarzen en verrekijker meebrengen. Einde wandeling ca 9 u aan Kijkwand De dodaars, waar het ontbijt zal klaarstaan. Einde ontbijt voorzien om 10 u.

Inschrijven voor het ontbijt is noodzakelijk en dit ten laatste op 2 mei. Voor het ontbijt betaal je 6 euro per persoon en 3 euro voor kinderen tussen de 4 en de 14 jaar. **Storten** op volgend nummer BE81 5230 8065 0424 van Natuurpunt Hobokense Polder met vermelding "Openluchtontbijt" en het aantal personen.

Blauwborst - Foto: Walter De Weger

Zondag 5 mei om 6 u

Vogelexcursie TTP Breskens + Zeeuws-Vlaanderen

Gids: Wim Roelant - 0477 34 07 21

Leiding: Joris Van Reusel – 0486 83 62 34

Op de trektelpost van Breskens, aan de zuidkust van de Westerschelde in West-Zeeuws Vlaanderen, kunnen we bij ideale weersomstandigheden steeds genieten van een massale vogeltrek van zowel kust-, roof- als zang-

vogels, op weg naar hun noordelijke broedgebieden. Wie nog niet bekend is met één van de meest bezochte telposten der Lage Landen, check dan zeker eens <http://www.trektellen.nl/count/view/1/20171029>. Het is te

hopen dat de weergoden ons goed gezind zullen zijn, maar op deze hoge duintop valt er àltijd wel wat te zien.

In de namiddag bezoeken we nog één of twee waterrijke (vogelrijke) natuurgebieden in de regio (De Blikken, Sophiapolder) in de buurt, waar we rustig de tijd zullen nemen om het ganse gebied te scannen en de soorten die we in de kijker krijgen te determineren (en eventueel op de gevoelige digitale plaat vast te leggen). Het is begin mei, dus sowieso een toptijd voor wie wil genieten van de natuur. De lokale vogels zijn dan ook al in volle broedactiviteit, en dat levert vast heel wat mooie waarnemingen op!

Praktisch:

We vertrekken om 6 u op de parking aan de Boomsesteenweg 335, Wilrijk (ter hoogte van 't Spant) en zijn daar ca 17.30 u terug. Kostendelend samenrijden. **Graag je deelname vooraf doorgeven** om plaatsen in de auto's te regelen. Meebrengen: verrekijker, camera, telescoop, lunch.

Sophiapolder

Donderdag 16 mei om 20 u

Bestuursvergadering in CC Moretus

Zondag 26 mei om 14 u

Waterdiertjes scheppen en observeren in de Hobokense Polder

Voor kinderen tussen 6 en 12 jaar en een volwassene

Leiding: Lisette Bastiaens - lisette.bastiaens@hotmail.be - 0485 32 46 11 en Peter Van Elsacker - peter.vanelsacker@skynet.be - 0486 82 27 92

Water is een belangrijk onderdeel van de Hobokense Polder. Toch zien we weinig van wat er zich onder het oppervlak bevindt en weten we weinig af van de kleine diertjes die daar leven. Deze dag gaan we op onderzoek uit om daarover meer te leren. De kinderen mogen in groepjes zelf scheppen. Dan kunnen ze de diertjes goed bekijken met loepstroompjes en sorteren op uiterlijke kenmerken. De grotere kinderen trachten de diertjes op naam te brengen, terwijl de kleinsten afsluiten met een spel.

Materiaal is niet nodig, daar zorgen Lisette en Peter voor.

Praktisch:

Samen met oma, opa, mama of papa zijn kinderen tussen 6 en 12 jaar welkom aan de ingang van de Hobokense Polder aan de Schroeilaan (tegenover de parkeerstrook aan het station) om 14 u. Het einde is voorzien rond 16 u. Het aantal kinderen is beperkt tot 20, daarom is **inschrijven noodzakelijk** bij Lisette. Deelname is gratis

Meebrengen: laarzen zijn wenselijk, schepnetjes zijn voorzien, maar als je een schepnetje hebt, mag je het meebrengen.

Zondag 2 juni om 9 u

Fietstocht S.O.S. Boerenzwaluw & Weidevogels

Leiding: Joris Van Reusel – 0486 83 62 34)

Voor het vierde jaar op rij trekt ARDEA er al fietsend op uit om de nog resterende boerenzwaluwen in het westelijk deel van onze regio trachten te tellen. Dat doen we rustig fietsend over een verrassend mooi parcours (ca 15 km), vanuit Wilrijk naar Hoboken en zo via Hemiksem en Aartselaar weer naar Edegem en Wilrijk. Onderweg houden

we halt bij boerderijen en schuren, en als het meezit pikken we een hoeve-ijdsje mee.

Het is ondertussen algemeen bekend dat het zeer slecht gesteld is met de zwaluwen in ons land. Op enkele decennia tijd verdween ongeveer 80 à 90 % van alle boerenzwaluwen op het platteland. Ook met de Kieviten

Boerenzwaluw - Foto: Walter De Weger

gaat het bergaf. Daarvoor werd in 2016 de landelijke actie SOS-Kievit door Natuurpunt opgezet. Tijdens deze fietstocht gaan we ook op zoek naar de (laatste?) kievit in de regio. Naast het observeren en tellen, staan we uitgebreid stil bij de oorzaken van de achteruitgang van onze zwaluwen en weidevogels. Wat kunnen we er aan doen? Met de telresultaten kunnen we alvast de pogingen om remediërende maatregelen te nemen, ondersteunen met data. We speuren ook naar scholeksters, een soort die het dan weer verrassend goed lijkt te doen. Zij vinden op daken van bedrijfsgebouwen nieuwe broedplaatsen, en schrijven zo een iets vrolijker verhaal.

Spring op je fiets en geniet mee van een stukje plat-teland in de stad! Deze fietstocht is ca 20 km lang. We rijden op een zeer rustig tempo.

Praktisch:

Afspraak: 't Spant, Boomsesteenweg 335, Wilrijk, aan het kerkje, met de fiets.

Vertrek: om 9 u, einde ca 14 u

Meebrengen: fiets in goede staat, plakgerief, pomp, verrekijker, camera, ...

Kievit met jong - Foto: Walter De Weger

Zaterdag 15 juni om 14 u

Hobokens Wild – Kruidenwandeling door de Polder met aansluitend bierproeverij

Gids: Danny Jonckheere

Leiding: Koen Schelkens - 0497 05 65 54 – koen.schelkens@gmail.com

Onze bierploeg nodigt u uit voor een zomerse wandeling in de Hobokense Polder. In juni bruist de Polder van het leven, schittert groen in duizenden-één tinten en staan vele planten prachtig in bloei. Onze gids geeft u graag de nodige uitleg bij alle bloeiende planten en kruiden, het thema van deze wandeling. Een aantal van deze kruiden worden ook gebruikt om ons superlekker, kruidig bier te brouwen: Hobokens Wild.

Op het einde van de wandeling wordt een proeverij van onze 3 Hobokens Wild-biersoorten aangeboden. Blond, Amber en Tripel worden samen met kleine hapjes geserveerd. Na de proeverij heeft u ook de mogelijkheid om uw eigen pakket(ten) van Hobokens

Wild aan te kopen. De opbrengst van deze wandeling en bierverkoop gaat naar de afdelingswerking.

Praktisch:

- ✓ Plaats en uur van afspraak: 14 u aan ingang Schroelaan tegenover Station Hoboken-Polder. Einde omstreeks 17 u
- ✓ Deelname prijs: 7 euro - Wandeling & Proeverij inbegrepen
- ✓ Meebrengen: stevige wandelschoenen (laarzen na of bij nat weer), verrekijker en graag ... de zon.
- ✓ **Bij voorkeur inschrijven** bij Koen Schelkens om enigszins zicht te hebben op de te voorziene hoeveelheid hapjes. Dank!

Engelwortel (kruid uit het Blond en Amberbier)

Zaterdag 15 juni om 19.30 u

Info-avond S.O.S. Gierzwaluw

Leiding: J. Van Reusel - 0486 83 62 34, W. Stappers, E. Schild

Midden in het broedseizoen van de '100-dagen-vogel' zetten we de schijnwerpers (nogmaals) op de gierzwaluw. Dat is een zéér fascinerende vogelsoort, waarvan zelfs de wetenschap nog lang niet alles weet. Als een typische stadsvogel verdient de gierzwaluw de bijzondere aandacht van een 'randstedelijke' vogelwerkgroep als ARDEA. Daarom zetten we, samen met

de Gierzwaluwwerkgroep van Natuurpunt en de Stad Antwerpen, graag mee onze schouders onder lokale projecten die deze vogels ten goede komen. Want ook gierzwaluwen zijn bedreigd en voor we het weten is het zo kenmerkend snirpend zomergeluid uit onze straten en pleinen verdwenen. We bekijken wat het probleem is en wat we kunnen doen, o.a. door ook

te kijken naar succesvolle acties en projecten elders.

Hebt u ook een hart voor deze mooie luchtacrobaat, mis dan zeker deze info-avond niet!

Praktisch:

19.30 u, CC Moretus, Berkenrodelei 36 Hoboken – einde ca 22 u

Zondag 16 juni om 9 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Leiding: Wim Mertens, 03 216 93 62 en Danny Jonckheere, 0478 33 24 27

Wil je in de natuur samen met anderen de handen uit de mouwen steken en daarmee zorgen voor een gezonde leefomgeving? Kom dan bij de vrijwilligersploeg van de Hobokense Polder.

Vandaag starten we met de zomerwerken met het traditioneel maaien van het wandelpad tussen de plassen en de bijhorende graslandjes. Met maaibalk, bosmaaier en tractor gaan we erin vliegen. Kom jij ook eens een keer mee helpen?

Praktisch:

Afspraak om 9 u aan de containers achter United Caps. Geef een seintje aan Wim of Danny dat je komt. Voor ieder voorzien we een lekkere koffiekoek en een bakje koffie of thee.

Donderdag 20 juni om 20 u

Bewegingsvergadering in CC Moretus

Zondag 30 juni om 19.30 u

Excursie S.O.S. Gierzwaluw

Leiding: J. Van Reusel – 0486 83 62 34, W. Stappers, E. Schild

Het is een traditie aan het worden bij meerdere Natuurlandafdelingen om de grote vakantie in te zetten met een speciale gierzwaluw-wandeling. Immers op dit moment van de zomer zijn de gierzwaluwen het actiefst. Ze hebben volop jongen te voeden en vliegen dus permanent rond om voldoende insecten te vangen. Tot voedselbolletjes verwerkt brengen ze die tijdens een kort blitzbezoek aan hun nest bij hun jongen. Zo'n bezoek duurt amper enkele seconden. Dat is wel het moment om de broedplaatsen van de nog resterende gierzwaluwen te herkennen, wat dan weer het begin is van een mogelijke bescherming (bijvoorbeeld het preventief informeren).

Omdat we ook in de randstedelijke ARDEA-zone nog wel wat van die prachtige gierzwaluwen in de toekomst willen zien, gaan we vandaag ook bij ons op zoek naar de gierzwaluwen in de Tentoonstellingswijk en omgeving op het Kiel. De vele grote, hoge en oude gebouwen lenen er zich goed toe om als nestplaatsen door gierzwaluwen te worden gebruikt. Vinden we nestplaatsen, of misschien zelfs een kolonie? Kom mee op onderzoek!

Uiteraard geven we al wandelend heel wat uitleg over gierzwaluwen. Ondertussen genieten we volop van de luchtacrobatie van deze vogels en analyseren we hun gedrag. Waarom krijsen ze zo hard? Waarom vliegen ze in groepen? Zijn er al jonge vogels actief?

Hopend op een mooie zomeravond, wordt dit vast een fijne natuur-in-stad-beleving. En wie weet krijgen we er nog enkele Kielse slechtvalken bij...

Praktisch:

Afspraak om 19.30 u aan de Jan De Voslei, ter hoogte van de parking voor de Christus Koning Kerk, Antwerpen - Kiel.

De wandeling is ca 5 km, op een zeer rustig tempo. Al naargelang de waarnemingen onderweg kan de wandeling worden ingekort. Breng zeker een verrekijker mee als het kan, maar dat is niet noodzakelijk! Einde ca 22 u.

ARDEA Natuurvierdaagse op Schiermonnikoog

Donderdag 15 – zondag 18 augustus 2019

In september 2011 trokken we met onze afdeling op natuurvierdaagse naar het Waddeneiland Schiermonnikoog. Het was een zalig weekend en 8 jaar later willen we dit nog eens beleven!

Van donderdagmorgen 15 augustus tot zondagavond 18 augustus trekken we met Vogelwerkgroep ARDEA onder leiding van Wim Stappers en Marc Hofman terug naar het Nationaal Park Lauwersmeer én het mooie autovrije Schiermonnikoog.

Kom mee genieten van de weidse landschappen en van de vele watervogels, die net voor hun lange trektocht naar het Zuiden hun vetreserves nog aanvullen in de voedselrijke Waddenzee.

De richtprijs voor deze vierdaagse bedraagt € 450 per persoon. Hierin is inbegrepen: vervoer per minibus, hotel met alle maaltijden, boottocht op de Waddenzee met wandeling op de Engelsmanplaat, busvervoer naar het hotel en terug, 3 dagen fietshuur, tocht met de Balgexpress naar de oostpunt van het eiland,

bezoek aan het vogelringstation en overzetboot op de terugreis.

Enkel de drank bij het avondmaal dient nog ter plekke afgerekend te worden.

Meer info en het volledige programma volgt later.

Om van deze reis te kunnen genieten, moet je lid zijn van Natuurpunt. Wees er snel bij, want er kunnen maximaal 24 deelnemers mee! **Inschrijven kan vanaf maandag 1 april om 18 uur** per mail naar marc.hofman3@telenet.be of telefonisch via 0494.56.01.07.

Na de bevestiging dat je bij de eerste 24 bent, dien je onmiddellijk het **voorschot van € 150** te storten op rekeningnummer BE81 5230 8065 0424 van Natuurpunt Hobokense Polder met als mededeling: "Schier".

Foto's: Sonja van Kerckhove - Marc Hofman - Rosette De Roeck

Wandelweekend in de Veluwe

Vrijdag 4 oktober - zondag 6 oktober 2019

En ja ... ook in 2019 bieden we Natuurpuntleden een driedaags weekend aan.

Dit jaar kiezen we voor de Veluwe in de Nederlandse provincie Gelderland.

Onze vertrekbasis is het knusse "Huiskamerhotel Vierhouten" van Bas en Valérie in het gelijknamige dorp Vierhouten (bij Nunspeet) in de noordelijke Veluwe.

Kwa seizoen eens niet in de lente, maar een heerlijk herfstweekend. Vierhouten is een klein dorpje met ca 700 inwoners te midden van bossen en heide.

We zullen al wandelend de omgeving verkennen.

Prachtige bossen, zowel loof- als naaldbossen, waar de Big Five van Nederland tot onze mogelijke waarnemingen behoren: edelhert, ree, everzwijn, vos, das. En het is volop bronsttijd voor de edelherten, dus wie weet ... het zou heerlijk zijn als we die bronst kunnen meemaken.

Maar we verkennen ook de heide: net wat te laat voor de "paarse heide", maar zeker wonderbaarlijk mooi met vennen, stuifduinen, jeneverbespartijen, ...

We wandelen alvast minstens een halve dag met dé gids van de streek, Gerrit Rekels.

En natuurlijk zullen we tijd nemen om de aanwezige vogels te bekijken. We zijn nog in onderhandeling met een lokaal vogelgids.

We bezoeken tijdens onze wandelingen ook het Verscholen Dorp, een onderduikerskamp uit de 2de Wereldoorlog waarvan een drietal hutten werden nagebouwd. Een stuk droevige geschiedenis uit een barre periode in de mensheid.

Praktisch:

We reserveerden 12 tweepersoonskamers in het kleine familiehotel. Er kunnen dus maximaal 24 personen mee.

We vertrekken vrijdagmorgen 4 oktober op basis van kostendelend samenrijden (7 eurocent/km/persoon). Heen- en terugrit = ca 400 km. We sluiten het weekend ter plekke af op zondag 6 oktober omstreeks 16.30 u.

De deelnemers krijgen concrete details ongeveer 1 maand voor vertrek.

Prijs: 195 euro per persoon op een tweepersoonskamer. Inbegrepen: 2 overnachtingen, 2 x ontbijt, 2 x driegangendiner, 2 lunchpakketten, volledig programma, plaatselijke gidsen, ...

Niet inbegrepen: vervoer, picknick voor de eerste dag, drank bij avondmaal

Snel inschrijven door storting van 70 euro per persoon op rekening BE81 5230 8065 0424 van Natuurpunt Hobokense Polder met als mededeling "Weekend Veluwe".

Leiding: Luk en Ria Smets-Thys, 0476 33 79 36 - ria.thys@telenet.be – 0477 66 94 32 - luk.smets@telenet.be

Lentetrekellingen Hobokense Polder

Elk weekend vanaf 16 maart tot 4 mei

ARDEA nodigt je weer uit om mee te komen trek tellen in Hoboken...

Iedereen, van leek tot kenner, is er altijd welkom om mee te helpen kijken, tellen en noteren. Het is een zeer leerrijke en plezierige activiteit die niet enkel regelmatig heel verrassende waarnemingen oplevert, maar ook gegevens voor de wetenschap. Dat kan tellen!

De Schelgedijk biedt na de natuurbeheerwerken tijdens de voorbije herfst meer zicht over de Hobokense Polder om trekvogels in beeld te krijgen. De voorbije jaren leerden ons dat de voorjaarstrek minder intens verloopt dan de najaarstrek. ARDEA besloot daarom om vanaf 2017 de trekpost tijdens het voorjaar enkel te bemanen tijdens de weekends bij aangekondigd goed trek-weer. Dat wil zeggen: droog, matige wind uit noordelijke richting. Als het weer toch gunstig zou

zijn voor trek gedurende de weekdagen, kunnen bijkomende teldagen worden ingericht.

Wie interesse heeft om hierbij aanwezig te zijn, volgt dus best ook het weerbericht en de ARDEA blog.

Onze doorwinterde trektellers Luc, Maarten en Walter houden de weerberichten in die periode dagelijks in de gaten, en via Luc of Maarten wordt

het tellen dan daags voordien aangekondigd op de blog.

Via de website www.hobokensepolder.be/trekellingen kan iedereen 's avonds al de telresultaten volgen.

Praktisch:

Afspraak op de Trekpost Hobokense Polder, Schelgedijk. Vijf minuten wandelen vanaf Petroleumkaai (parking), maar ook bereikbaar met de fiets of te voet via Polderstad en de Schelgedijk. Tijdstip: van 7.30 u tot ca 12 u. Meebrengen: verrekijker, telescoop, vogelgids, fototoestel, (warme) drank. De trekellingen lopen tot zat. 4 mei.

Contactpersonen:

Maarten Mortier: 0496 83 98 44, mmortar@hotmail.com -
Walter De Weger: 0495 23 77 10, deweger.walter@skynet.be
Luc Van Schoor: 0494 33 63 09, lucvanschoor46@gmail.com

Natuurpuntbier Hobokens Wild

Wild bier van Hoboken

Geniet van ons artisanaal gebrouwen bier en steun de prachtige natuur van de Hobokense Polder

Bestel nu uw bierpakket als origineel eindejaarsgeschenk of gewoon ... lekker voor uzelf
Verkrijgbaar in 3 wilde biertypes:

fris en vol **Blond**
(6,5% Alc.)

kruidige **Tripel**
(8,0% Alc.)

warm winters **Amber**
(9,2% Alc.)

per soort of mix
in pakket van 6 of 12

Bestel nu via onze webshop: hobokenswild.ccvshop.be

Natuurpunt
Hobokense Polder

Prijs vanaf 18 € per 6
afhaalpunt in Hoboken

Meer info: hobokenswild@hobokensepolder.be

Loslopende honden en hondenloopzones

Wij krijgen momenteel regelmatig berichtjes van mensen die klagen over (incidenten met) loslopende honden in de Hobokense Polder. Het is zo dat zeer veel hondenliefhebbers en -bezitters de Hobokense Polder uitkiezen om met de hond te wandelen, meestal niet aangeliind. We gaven de laatste melding van een incident door aan het nieuwe districtsbestuur met de vraag om meer toezicht te organiseren in het natuurgebied en andere groengebieden van het district. In tegenstelling met wat vroeger wel mogelijk was, een gecoördineerde actie waarbij politie en stadstoezicht eerst enkele weken hondenbezitters informeren (honden moeten aan de lijn) om nadien enkele weken effectief te verbaliseren, blijkt het district dit nu niet meer te kunnen of willen. Daarvoor moeten eerst veel meldingen

geplaatst worden zodat de dienst buurttoezicht overtuigd wordt van het probleem.

Daarom volgende oproep. Heb je problemen met loslopende honden in de Hobokense Polder of elders in Antwerpen, meld dit! Dit doe je via volgende website: <https://www.antwerpen.be/nl/eloket/dierenoverlast>. Bij de locatie kies je voor Polderbos/Hobokense Polder en vervolgens omschrijf je dat

het gaat over loslopende honden en voeg je eventueel een foto toe.

Dat een loslopende hond niet thuis hoort in een natuurgebied, lijkt mij een evidentie. Dit is zowel sociaal als ecologisch onaanvaardbaar. Een onderbouwing van dit standpunt vind je in de folder op onze website - www.hobokensepolder.be/hond. Dat er

terreinen moeten zijn waar honden wel vrij kunnen lopen, begrijpen we. Voor locaties van hondenloopzones hebben we in het verleden tal van voorstellen gedaan (o.a. Blue Gate toen het nog Petroleum-zuid heette, de zone tussen de spoorweg en het Jef Van Linden fietspad vanaf het station Hoboken Polder tot aan Hoge Beuken, ...). Geen van deze voorstellen werd weerhouden, wel komt vanuit het districtsbestuur de laatste jaren de vraag steeds terug of er geen deel van de Hobokense Polder afgebakend kan worden als hondenloopzone. Dit is evenwel in strijd met de bestemming (natuurgebied) en de verschillende beschermingsbepalingen (beschermd landschap, erkend natuurreserveaat). Bovendien slaagt Vlaanderen er nu al niet in om de achteruitgang van de biodiversiteit (eenvoudiger gezegd het uitsterven van soorten) tegen te gaan. Het omvormen van (delen van) de bestaande natuurgebieden tot hondenweides zal hierbij zeker niet helpen.

Deze handelaars ondersteunen Natuurpunt Hobokense Polder

Hartelijk dank aan onderstaande handelaars en bedrijven voor de financiële ondersteuning die we van hen krijgen voor de verdere ontwikkeling van ons natuurgebied

Fietsenwinkel XTR-shop, Kapelstraat 137, 2660 Hoboken Tel. 03 827 58 47
 Verzekeringen en beleggingen Alert NV, Kioskplaats 62, 2660 Hoboken Tel. 03 827 31 50
 Beenhouwerij Van der Keere, Kapelstraat 39, 2660 Hoboken Tel. 03 827 53 01
 Tuinaanleg Huylebroeck, Jules Pauwelstraat 50/52 2660 Hoboken Tel. 03 830 44 90
 Brood & Banket bij Marc & Evi Helsen, Kregelstraat 83, 2660 Hoboken Tel. 03 827 47 04
 United Caps, Plastieken dopjes, Schroeielaan 15, 2660 Hoboken Tel. 03 830 40 00
 Jasper Van Gestel, animator en illustrator, www.jaspervangestel.be
 Johan Meuris, Designer Antwerpen, www.johanmeuris.eu Tel. 0494 14 79 23
 Bistro Steiger 3, Zandkamp 3, 2660 Hoboken Tel. 03 238 24 22
 Taverne De Schorren, Graspolderlaan 32, 2660 Hoboken Tel. 03 828 49 96
 Centrale verwarming & sanitair Lamberechts bvba, Jan van de Wervelaan 39, 2660 Hoboken Tel. 03 830 29 75
 Broodjeszaak Bagatelle, Steynstraat 35, 2660 Hoboken Tel. 03 825 47 44

Wat gebeurt er in de Polder?

Tekst: Wim Mertens

Foto's: André Van Langenhove en Danny Jonckheere

Plaggen en bestrijden van Japanse duizendknoop

In het najaar werden enkele haarden van Japanse duizendknoop afgegraven. De afgegraven grond kan je natuurlijk niet eender waar storten, want de wortelstokken die er in zitten, schieten terug uit. Afvoeren naar een stortplaats is duur en milieuvriendelijk, dat doen we dus niet. De afgeplagde bodem brengen we wel aan op bestaande duizendknoophaarden, liefst in het begrazingsraster, want op afgraven na is begrazing de beste bestrijdingsmethode die wij tot nog toe toepasten. De runderen eten zowel de wortelstokken (als ze er aan kunnen) als de opschietende scheuten. Bovendien bevinden er zich in het begrazingsraster enkele slecht afgedekte oude huisvuilstorten, waardoor het aanbrengen van duizendknoopbodem hier dubbele winst betekent. Op andere plekken, verder van het begrazingsraster afgelegd, trachten we het probleem te concentreren door een grote zone af te plaggen en de grond op een kleinere oppervlakte op te stapelen. Door deze aanpak verkleint netto het duizendknoopprobleem: het aantal haarden en de oppervlakte bedekt met duizendknoop wordt kleiner.

Resultaten van dergelijke aanpak zie je ter hoogte van de toegang aan de Schroeilaan, waar we de grote duizendknoophaard trachten te isoleren op een kleinere zone waarrond we een gracht aanleggen. Door deze gracht houden we de soort opgesloten, de wortelstokken groeien namelijk niet onder water. De eerste fase van deze werken is momenteel uitgevoerd. Ondertussen hebben we aan de straatzijde ook een nieuwe haag aangeplant. Achteraan het Broekskot is momenteel een zandberg zichtbaar die het resultaat is van eenzelfde aanpak. De grond van een grote oppervlakte duizendknoop werd op één berg gestapeld volledig omringd door water. Ook hier een win win, want tegelijkertijd is de plas en de moeraszone eromheen groter geworden. Dat we deze werken nog in januari konden laten uitvoeren, geeft aan dat het in de Hobokense Polder nog steeds erg droog is voor de tijd van het jaar, normaal had deze plek een halve meter onder water moeten staan.

Uitbreiding raster

De voorbije winter is voor één keer niet de kudde uitgebreid maar wel het gebied waarin de runderen kunnen

grazen. Tussen de voormalige BP-terreinen en het raster lag nog een ruige bosstrook met lokaal veel Japanse duizendknoop. Deze lastige plant stond ook ter hoogte van de Oude spoorweg net buiten het raster. Daar begrazen, op afgraven na, de beste bestrijdingsmethode blijkt te zijn, was het logisch om hier het raster een beetje uit te breiden. In januari plaatste de terreinplough van Natuur- en Landschapszorg de prikkeldraad waardoor we de runderen midden in de winter een beetje extra voedsel konden aanbieden. Dit was waarschijnlijk welkom, alhoewel ze de voorbije winter wellicht geen echt voedselgebrek kenden.

Onze conservator Wim Mertens over bosverjonging door stormen ...

“Spijtig dat de bomen graag op de paden, bruggen en infoborden vallen.”

Windworp is zowat de enige dynamiek die wij nog (noodgedwongen) toelaten in onze bossen. In grote natuurlijke bossen spelen ook overstromingen, bosbranden en grote dieren (bv wisenten, elanden, oerossen...) een rol. Maar omdat we in West-Europa enkel nog wat bosnippers over hebben, zijn bosbranden niet meer mogelijk en wenselijk. Wilde dieren zijn bij ons al lang geleden door de mens uitgeroofd. Om op een natuurlijke wijze een beetje structuur en verjonging in een bos te krijgen, rest er dus enkel wind. Voor de (oude) boom is het niet leuk om om te waaien maar voor

het bos is dit fantastisch. Planten die iets meer licht nodig hebben, krijgen tijdelijk een kans om te groeien, jonge bomen profiteren om zich te vestigen op de nieuwe open plekken...

Bovendien brengt omgevallen en dood hout zeer veel leven in het bos. Voor grazers (reeën, Galloways...) betekenen de omgevallen bomen een welgekomen extra voedselbron (ga maar eens kijken wat de runderen nu aan het eten zijn). IJsvogels waren zaterdag al op zoek naar een geschikte plek om hun hol uit te graven in de nieuwe populierenkluiten langs de Leigracht. In het dood hout zit een hele dierentuin aan kleine diertjes: insecten(larven), pissebedden,

duizend- en miljoenpoten, spinnen, wormen, noem maar op. Deze vormen op hun beurt het voedsel voor andere dieren: vogels (o.a. spechten), spitsmuizen, egels...

En dan heb ik het nog niet gehad over de paddenstoelen. Massa's schimmels, waarvan paddenstoelen de vruchten zijn, groeien er in dood hout. Ze zorgen ervoor dat elke stam uiteindelijk totaal wordt omgezet in humus, waardoor de jonge boompjes weer beter groeien. Zo is de cirkel rond.

Dus wat mij betreft, de boom is dood, lange leve de boom/het bos!

Enkele foto's op blz 18

Scholen en Goudklompjes

Tekst: Peter Van Elsacker - Foto's: André Van Langenhove

De winterperiode is nu voorbij, maar wie denkt dat we daarom minder gewerkt hebben, die zit er glad naast. De Goudklompjes en de klassen die ons komen helpen, die bleven gewoon voortdoen, er is altijd wel wat te doen in de Polder.

Op verschillende plaatsen werd er gemaaid. Dat is nodig om verdere verruiging van de vegetatie tegen te gaan zodat er volgend voorjaar voldoende ruimte is voor uitschietende, kleinere planten. We laten altijd een deel ongemoeid als overwinteringsplaats voor insecten, spinnetjes en kleine zoogdiertjes. De schoolkinderen hielpen ons om alles bij elkaar te rakelen en af te voeren. Met de Leerexpert (A. Leyweg 14) pakten we zo de bermen langs de oude spoorweg aan. De bakstenen hokjes naast de spoorweg (waarvan we de functie nog altijd niet kennen) werden opgeruimd, die lagen vol afval. Verderop langs de spoorweg tegen de Aciérie aan werd de rietvegetatie gemaaid. Langs het pad werden overhangende struiken ingesnoeid om een vrije doortocht van de tractor te behouden. De zijanten van de Metaalstraat werden gemaaid en enkele struiken werden uit de gracht verwijderd. Een andere klas van de Leerexpert (A. Leyweg 14) hielp ons met het opruimen van het maaisel en het stapelen van het takkenhout in de takkenwal.

We besteedden verschillende woensdagen aan de verbindingsweg tussen de Roerdomp (de metalen kijkwand aan het Broekskot) en de ingang ter hoogte van de vijver van Polderstad (taverne De Schorre). We snoeiden het struikgewas een tweetal meter terug, zodat er terug meer ruimte is voor grasland. De oude stenen die dienden als wegwijzers voor de wandelingen stonden helemaal overgroeid in de struiken en staan nu weer vrij. Van daar ging het verder langs het wandelpad naast de Scheldelei tot aan de ingang aan de Leigrachtlaan. Stukken die volgroeid waren met sneeuwbes werden gemaaid. Sneeuwbes is een exotische plant (met die witte "plof"bessen), die vanuit tuinen en

plantsoenen overgekomen is en die niet thuis hoort in een natuurgebied. De leerlingen van het Hofke van Thys en van de Leerexpert (A. Leyweg 14) waren present. Die van de Leerexpert (A. Leyweg 10) die altijd met de fiets komen, hadden helaas moeten afzeggen wegens te veel sneeuwval. Vier kleinkinderen van Goudklompjes zijn mee komen helpen omdat ze verlof hadden: Kristan (van opa Patrick), Noor (opa Swa) en Marie en Ferre (oma Diane).

De laatste maaiactiviteiten gebeurden op de graslanden langs de Schroeiaan. De ruige vegetatie langs de grachtkanten werd enkele meter teruggezet om een groot grasveld te behouden met zijn rijke bloemenflora en insectenfauna. De kinderen van het Hofke van Thys en Sebastiaan, de kleinzoon van opa Andreas, hielpen ons. Ze plantten ook een haag van meidoorn langs de straatkant en ruimen daar zwerfvuul op.

Het veeraster werd in januari uitgebreid. De terreinploeg van Natuurpunt NLZ (Natuur- en Landschapszorg) heeft een nieuwe afsluiting van prikkeldraad aangelegd vanaf de achterkant van de voormalige BP-site, langs de parking naar de Aciérie. De Goudklompjes deden het voorbereidende werk, langs het traject maakten ze een strook vrij van zo'n twee meter breed. Ze baanden zich een weg door de wildernis: struiken en overhangende takken werden weggezaagd, de begroeiing verwijderd en de grond vrijgemaakt zodat het traject vrij was voor NLZ. Door deze uitbreiding komen er verschillende haarden van Japanse duizendknoop in het raster te liggen, die de runderen zullen afvreten. Een deel van de vorige omheining werd zo overbodig en werd afgebroken.

Dan blijven er nog de weerkerende jobkes te vermelden die op verschillende plaatsen werden uitgevoerd: de herstellingen aan de prikkeldraad, het opruimen van afgebroken takken

of omgewaaide bomen die in de weg liggen voor de wandelaars of (maai) werken, het afbreken van een oude fietsenstalling, het herstellen van de brug over de Leigracht, ... Genoeg werk dus, waarvoor iedereen van harte bedankt wordt, Goudklompjes, schoolkinderen en kleinkinderen en gelegenheidswerkers.

Waar zijn die Goudklompjes ?

Een leuke waarneming in het kleine, maar fijne natuurgebiedje de Tarzanboskes: de gekraagde aardster.

Stormschade in de Hobokense Polder

Tekst: Ria Thys - Foto's: Dirk Vandorpe en André Van Langenhove

Zondag 10 maart!

Een dag waarop Vlaanderen te maken had met fameuze stormwinden.

Windsnelheden tussen 100 en 120 km/u zorgden in heel het land vaak voor dramatische schade. Ook in onze Hobokense Polder zagen we tientallen bomen die omvergewaaid waren.

In de voormiddag togen we nog met een zestal mensen op pad om zwerf- vuil te ruimen in de Polder, op de Scheldedijk en op de Schroeilaan/ Scheldelei. Op dat moment was het winderig, maar toch nog veilig in het gebied.

Maar in de vroege namiddag nam de wind enorm toe. Tientallen bomen werden uitgerukt en versperden de wandelwegen.

Is Code Geel aangekondigd of hoor je dat de parken gesloten zijn, kom dan zeker niet wandelen in de Hobokense Polder!

Daags nadien waren onze Goud-klompjes al paraat om de paden weer bewandelbaar te maken. Bomen die buiten de wandelwegen neerval- len, worden ongemoeid gelaten. Zij kunnen dienen als "warm nest" voor talloze insecten. Wat dan weer andere dieren ten goede komt.

Heel wat zaagwerk en sleurwerk uiter- aard. We zijn hen heel dankbaar om deze klus te klaren en zo aan de wan- delers de kans te bieden om weer comfortabel van ons mooie gebied te genieten.

Een blik terug ... een blik vooruit

Frans Thys

Het jaar 2018 is druk geweest op het vlak van beleid, niet in het minst door de **gemeenteraadsverkiezingen**. Wij hebben onze verwachtingen vooraf medegedeeld aan alle politieke partijen. In Antwerpen vraagt dit dubbel werk: zowel het stads- als het districtsniveau moeten geïnformeerd worden.

Naar de stad toe hebben alle Antwerpse Natuurpuntafdelingen samen volgende concrete doelstellingen geformuleerd: het aanstellen van een stadsecoloog, een beperkt budget voorzien voor het aankopen van natuurgebied, het aanleggen van een stedelijke grondenbank waar bomen kunnen aangeplant worden in geval van boscompensatie en werk maken van realisaties voortvloeiend uit het door vorig stadsbestuur goedgekeurd 'groenplan'. Terwijl de onderhandelingen voor een nieuw stadsbestuur volop aan de gang waren, is daar namens alle Antwerpse afdelingen het verplichten van een **onthardingstoets** bij iedere omgevingsvergunning aan toegevoegd. Dit laatste is een voorstel van onze afdeling om werk te maken van een betonstop en voortvloeiend uit slechte ervaringen met de bouw van een school in de Fodderiestraat en de aanleg van een fietspad in het park Hof Van Tichelen (zie Polder.blad oktober 2018, pagina 14).

Van deze voorstellen is haast niets terug te vinden in het bestuursakkoord dat in Antwerpen is afgesloten. Er staat enkel volgende formulering in: 'straten en pleinen zullen onthard en groener gemaakt worden waar verharding niet echt nodig is'. Niet slecht als het uitgevoerd wordt, maar minder vergaand dan ons voorstel om te komen tot een onthardingstoets. Dat voorstel slaat op meer dan straten en pleinen, namelijk op alle omgevingsvergunningen. De realisatie van deze gevraagde punten zal bijgevolg besproken moeten worden met de bevoegde Schepenen, zijnde Duchateau (N-VA) voor 'Stads- en buurtonderhoud plus Groendienst', De Ridder (N-VA) voor 'Ruimtelijke Ordening' en Meeuws (Sp.a) voor 'Leefmilieu'. Met

deze laatste hebben we al een onderhoud gehad. Het voorstel van een onthardingstoets is daar opnieuw gelanceerd. Ons is beloofd dat dit bestudeerd zal worden en dat het mogelijk verwerkt wordt in een 'klimaatactieplan' waaraan de stad werkt. Wait and see! Met beide overige Schepenen zal een eerste onderhoud plaats vinden op het einde van de maand maart.

Naar het district Hoboken toe heeft onze afdeling het volgende voorgesteld: **toezicht** houden op het naleven van gedragsregels in groen- en natuurgebieden, zeker in de Hobokense Polder (het probleem van vandalisme en loslopende honden), concrete maatregelen nemen in verband met het Hollebeekpark, voldoende groene oppervlakte creëren bij de herwaardering van de Crown Cork-Lemmersite en werk maken van de groene wandeling rondom Hoboken. Wat dit laatste betreft, staat er in het bestuursakkoord van het district letterlijk 'We onderzoeken samen met Natuurpunt hoe een groene wandeling kan gerealiseerd worden'. Dit is alleszins een hoopgevend teken. Nu nog de realisaties! Over de andere gevraagde punten zegt het bestuursakkoord niets.

Wel nog iets merkwaardig: zowel het district als de stad vermelden in hun bestuursakkoord dat onderzocht gaat worden of er een heuse Nello en Patrasche **windmolen** kan geplaatst worden in Hoboken. Het akkoord van de Stad vermeldt zelfs de Hobokense Polder als mogelijke locatie. Intussen hebben we een eerste onderhoud gehad met De Ranter (N-VA), Hobo-

kens districtsschepenen voor de materie 'groen'. Daar hebben we alvast duidelijk gemaakt dat er absoluut geen sprake kan zijn van een molen in een natuurgebied, zoals er daar ook geen sprake kan zijn van een afgebakende zone voor loslopende honden (ook een ballonnetje dat opgelaten werd). Nogmaals is tijdens deze bespreking aangedrongen op meer toezicht in de Hobokense Polder. Er is ook een afspraak gemaakt voor een bezoek aan de Hollebeekvallei in de maand maart. Komt dan zeker ter sprake: de aanleg van een wandelpad tussen de rivier en de 'verkaveling eikenbos'. Dat pad zou een eerste stap zijn naar de realisatie van de groene wandeling.

Wat de Hollebeek betreft, is in vorige legislatuur het voorontwerp van het **buurtpark Hollebeek** niet goedgekeurd geraakt in het College. Bij de komende bespreking met Schepenen De Ridder zullen wij aandringen dat dit dossier heropgestart wordt. Na 14 jaar actie en voorstellen rond de groene delen van de Hollebeek is nog altijd niet de minste vierkante meter van deze vallei veiliggesteld voor de toekomst. Het wordt tijd dat daar eindelijk verandering in komt. Een dossier waar wij het voorbije jaar ook aan gewerkt hebben met aanbevelingen zowel aan de GECORO als aan het district Hoboken is de groene bufferzone die gepland is tussen de Charlotta Finckstraat en de Leo Bosschartlaan. Wij hebben er vooral voor gepleit om de parking die in dit buurtpark zou komen niet te groot te maken. Enkele malen hebben we het voorbij jaar ook onze visie moeten geven in verband met de

realisatie van de groene corridor op Blue Gate.

Ten slotte hebben we aan de Stad Antwerpen ook een oordeel gegeven over 5 ontwerpen voor de nieuwe **Kru-gerbrug** die tegen einde 2021 de oude brug moet vervangen. Het verheugt ons dat intussen gekozen is voor het ontwerp van nieuwe fiets- en wandelbrug dat ons het beste leek. Een eerste stap, want het belangrijkste moet nog komen: stad, ontwerper en uitvoerder van de brug overtuigen dat een 'groene strook' over de gehele lengte van de brug noodzakelijk is om uitwisseling van dieren en planten mogelijk te maken.

Er blijft dus werk aan de winkel ...

Ook in 2019 sneuvelt er nog groen in Antwerpen

Tekst en foto's: Frans Thys

De werktuigen rukken aan ... enkele bomen lopen wortelschade op

Het parkje 'Hof Van Tichelen' is op het Kiel een klein overblijfsel van een vroeger hof uit de eerste helft van de 19^e eeuw. Het paalt aan het Pius X Instituut en de 7^e Olympiadelaan. De oppervlakte bedraagt nog een goede halve hectare (5.650 m²) en het heeft nu vooral een sociale functie. Mensen

laten hun hond uit op de afgesloten loopzone van 1.000 m², ouderen en jongeren vertoeven op de enige bank die er staat in het meer bosrijke deel dicht bij de 7^e Olympiadelaan en kinderen uit de buurt of de leerlingen van Pius X sporten op het heel beperkte deel dat nog een open structuur heeft

en padenloos is. Dat stuk van ook ongeveer 1.000 m² ligt tussen de hondenloopzone en het erg met bomen beplante deel.

Het wordt echter aanpassen geblazen! Je houdt het niet voor mogelijk, maar in het jaar 2019 sneuvelt er in Antwerpen nog altijd groen, nu in dit Hof Van Tichelen voor de verbreding van een voetpad, de aanleg van een fietspad en de realisatie van een wel heel brede wandelboulevard. Dit had anders gekund, grotendeels zonder nodeloos 625 m² park op te offeren en te verminken! Oké, het gaat niet om veel, maar het betekent toch ruim 10% van een al kleine groene oppervlakte dat verdwijnt.

De aanleiding is dat het fietspad dat enkel en alleen gebruikt zal worden door de leerlingen van het secundair van Pius X die sinds enkele jaren een uitgang moeten gebruiken die zich situeert in de straat met de naam van het parkje. Die leerlingen rijden hoofdzakelijk in de richting van of komen van 7^e Olympiadelaan. Ongeveer 40% van de leerlingen die dat bij het verlaten van de school doen, slaan daar rechtsaf

Een wandelboulevard die zich tussen de bomen slingert

Er is nog meer. Als gevolg van deze plannen, nu in uitvoering, wordt 475 m² onverharde parkbodem verhard, waarvan de afwatering zal gebeuren naar de riolering in plaats van door te dringen in de bodem zoals altijd al het geval was. Er is sinds enkele jaren een verplichting, voortvloeiend uit het Besluit van 5/7/2013 van de Vlaamse Regering in verband met hemelwaterputten, infiltratievoorzieningen e.d. dat aan de normen van deze verordening moet voldaan worden voor werken van groter dan 40 m² en dat een infiltratievoorziening verplicht is bij verharding van meer dan 250 m². Wij hebben de bevoegde districts-schepen daar al tweemaal op gewezen. Tevergeefs, het district Antwerpen lapt dat aan zijn laars!

Onbegrijpelijk is ook dat men een wandel 'boulevard' trekt door een stuk park waar voorheen geen pad lag en waar dat ook niet nodig is: nogmaals 150 m² nodeloos verprutst. Slachtoffers van heel dit gebeuren: vooral de jeugd die op het open stuk wil sporten. Dat deel wordt én doorsneden door een zinloze boulevard én ingekort met 200 m² om de hondenloopzone even groot te kunnen houden. f hoe honden belangrijker zijn dan kinderen!

om vervolgens te passeren langs een andere schoolpoort van Pius X aan de 7° Olympiadelaan. Die poort mogen ze echter niet meer gebruiken. Het wil zeggen dat dit fietspad per jaar maar 181 dagen (effectieve schooldagen) zal gebruikt worden, éénmaal 's ochtends gedurende 20 minuten en tweemaal 's avonds gedurende 2 x 15 minuten. Dat is alles.

Er waren andere mogelijkheden maar daar was ofwel de school niet voor te vinden ofwel gingen de politici niet akkoord of waren ze niet bereid deze mogelijkheden te onderzoeken. Voor ons was het belangrijkste, zeker de dag van vandaag, dat hoe dan ook de oppervlakte van dit park niet verminderd zou worden. Ze hadden bijvoorbeeld een fietspad kunnen aanleggen door het park met behoud van de vroegere oppervlakte via hetzelfde tracé dat nu gebruikt gaat worden. Of ze hadden met Pius X, dat 2 poorten heeft aan dat park, een akkoord kunnen maken om op hun domein, de strook tussen hun gebouwencomplex en het park, een fietspad aan te leggen van poort 1 naar poort 2. In dat geval zou het fietspad maar 50 meter door het park gelopen hebben, een oplossing die ook interessant zou geweest zijn voor het geval de brandweer langs die

zijde van hun gebouwencomplex moet opereren.

Maar, niettegenstaande politici altijd de mond vol hebben dat een stad als Antwerpen groener zou moeten worden, ook al om stadsvlucht te voorkomen, stemmen zowel in het district als in de stad Antwerpen ALLE politieke partijen (ook die waarvan je het niet zou verwachten) een plan om de groene oppervlakte daar met meer dan 10% te verminderen.

Van links naar rechts in aanleg: verbreed voetpad, fietspad 2,5 m breed (met rupsvoertuig). Rechts daarvan: 2 m breed wandelpad dat voor het eerst heel het park doorkruist

Vogelwaarnemingen – Regio Zuid Antwerpen

november 2018 - januari 2019

Luc Van Schoor - Vogelwerkgroep ARDEA

Tijdens deze 3-maandelijke periode werden in het ARDEA werkingsgebied in totaal 4033 waarnemingen ingevoerd. In dit aantal zijn de waarnemingen van vogels die tijdens de laatste vier tellingen op de trektpost Hobokense Polder over de Schelde en langs de linkeroever-Burcht niet inbegrepen. Daarbij kwamen nog enkele leuke soorten als o.a. rode wouw, velduil, blauwe kiekendief en geelgors voor de kijker.

De meest opmerkelijke hiervan worden besproken in het soortenoverzicht. Tevens trokken gedurende de eerste vier dagen van november nog honderden Kieviten en veldleeuwen door.

Een parelduiker werd voor de eerste maal waargenomen in de ARDEA-regio. Vermeldenswaard is ook het resultaat van de waterwildtellingen op 15 december: op 3 forten samen (Fort 4, 5, 6) werd die dag een recordaantal van 1.829 vogels geteld. (MH) Zie ook verder onder kraakeenden.

Het aantal waarnemers bleef ongeveer gelijk met dezelfde periode vorig jaar, maar ze voerden samen meer waarnemingen in = 4033. Onder de 133 waarnemers vormden deze keer Johan Claessens, Louis Schramme en Pierre Blockx de top drie met respectievelijk 369, 301 en 283 ingevoerde waarnemingen.

Op de ARDEA website kan je de dagelijks ingevoerde waarnemingen steeds bekijken via www.hobokensepolder.be/vwardea/waarnemingen.htm. De vogelfoto's bij dit verslag werden genomen door fotografen uit onze ARDEA regio.

Soortenbespreking

Er werden gedurende deze periode in onze regio in totaal 103 vogelsoorten waargenomen.

We bespreken hierbij een selectie van 25 soorten.

Een **parelduiker** vloog in NW richting

Kleine zilverreiger - Foto: Walter De Weger

over Kontich op 7 jan. (KM) Dit is een nieuwe soort voor onze regio, maar de waarneming werd (nog) niet beoordeeld bij de samenstelling van dit verslag.

De **grote zilverreiger** kwam slechts éénmaal op het appel: 3 ex. vlogen in oostelijke richting over het Kielpark-Antwerpen op 4 november (LV).

Kleine zilverreiger was ook een schaarse wintergast met 1 ex die op 3 november langs de trektpost vloog (WDW, MM, LVS).

Het aantal **kraakeenden**, zowel als broedvogel als wintergast, gaat nog steeds in stijgende lijn.

Tijdens de waterwildtellingen van 15 december werden op Fort 5 - Edegem en Fort 6 - Wilrijk samen een recordaantal van 800 **kraakeenden** geteld (MH).

Op 2 november vlogen rond de middag 2 **blauwe kiekendieven** (juv. en wijfje) langs de trektpost Hobokense Polder (MM, LVS).

Na de minimum 13 **rode wouwen** die reeds in oktober over de ARDEA regio trokken, vlogen op 1 november nog eens minstens 6 expl. zuidwaarts over: 4 ex over de Hobokense Polder (LVS, MM) en 2 ex. over Frijthout-Hove

(JCe). Bij de 3 ex. die dezelfde dag over Kontich vlogen (GS), werd geen gewag gemaakt van het juiste uur waardoor het niet duidelijk was of het andere doortrekkers betrof. Mogelijk trokken er op 1 november dus niet 6 maar wel 9 ex door. Alleszins een topdag voor deze prachtige roofvogel !

Op 8 december vloog een fotogenieke juv. **ruigpootbuiszard** over park Den Brandt-Antwerpen (DT)

Overwinterende solitaire **houtsnippen** werden gedurende deze periode op meerdere plaatsen waargenomen: in het Kielpark-Antwerpen(!) (LV), Hobokense Polder (DJ, dé AVL, WM), Fort7-Wilrijk (ES), langs afrit Kiel- ring Antwerpen (WM,) Aquafin-Kielsbroek (PB) en Uilenbos-Hove (BM)

1 tot 2 **witgatten** pleisterden zowat heel de winter langs de slikoever van het Broekskot- Hobokense Polder (FVG, GM, PV, DJ, LV, GB, JP, PP, LVS, LP, PL, MM, LDM, MMi, WM). Verder pleisterden er solitaire witgatten bij Campus Drie Eiken-Wilrijk (RV), in Fort 5-Edegem (LS) en in Groen Neerland (JSi)

De **kerkuil** werd in december op drie plaatsen waargenomen: 2 jagende vogels op 4/12 langs de Groene Hoek-Wilrijk (PH), 1 overvliegende vogel op

5/12 Campus Drie Eiken-Wilrijk (AVR) en een roepende vogel bij de Veldkantvoetweg-Hove (ADC)

Een **velduil** vloog op 4 november mooi over de trektelpost Hobokense Polder wat een leuke fotoshoot opleverde (MM, LA)

De **middelste bonte specht** was actief in het Uilenbos-Hove (JG, JC, JCe) en in het Schoonselhof-Antwerpen (RV) Deze mooie specht breidt zich na enkele geslaagde broedseizoenen verder uit naar potentieel geschikte biotopen. Daarbij horen ook niet toegankelijke private domeinen zoals Klaverblad-Wilrijk en Hof van Hemiksem waarvan recente waarnemingen ontbreken. Ook Cleydaelhof biedt zeker geschikte foerageer- en broedmogelijkheden voor deze specht. Wordt ongetwijfeld vervolgd...

De onopvallende lilliputter **kleine bonte specht** was present in de Hobokense Polder (LVS) langs de Hovestraat-Edegem (DH) in het Schoonselhof (SB, LVS) en tot 2 ex. in het Uilenbos-Hove (JCe, JD).

Pleisterende en voedselzoekende **zwarte spechten** werden gehoord en gezien in het Uilenbos-Hove/Bos van Moretus-Boechout (JO, JD, WS, BM, JCe) en in het Hof ter Linden – Edegem (PBe). Het betreft vermoedelijk rondzwervende (eerstejaars)vogels, maar in de toekomst is een broedgeval in de regio zeker niet uitgesloten.

Een **bladkoning** zat op 3 november in een private tuin aan de Berkenrodelei-Hoboken. De waarnemer vermeldde hierbij: "Op goed geluk even de me-

Vuurgoudhaantje - Foto: Guy Borremans

zenmix afspelen, en jawel, een bladkoning kwam aangevlogen in de populier naast ons dakterras waar hij prachtig te zien was op ooghoogte" (JPo). Deze Siberische doortrekker wordt overwegend aan de kust waargenomen, en dus slechts zeer sporadisch in onze regio. De kleine zanger is vooral herkenbaar aan de roep.

Solitaire overwinterende **tjiftjaffen** waren te zien en te horen bij park Middelheim-Antwerpen (PBi), Hof ter Linden-Edegem (LJ), Romeinse Put-Edegem (SH, JC), Campus Drie Eiken-Wilrijk (HvV) en Fort 6-Wilrijk (JE)

Er werden 6 januari-waarnemingen van **zwartkop** ingevoerd: een wijfje overwinterde in een privétuin langs de Prins Boudewijnlaan-Berchem (DG) en een mannetje in Hove-centrum (JCe).

Het **vuurgoudhaantje** is eveneens

een klein en weinig opvallend vogeltje dat vooral door vogelkenners wordt waargenomen. Gedurende de ganse winter zijn ze regelmatig solitair of in een klein aantal te vinden in hoofdzakelijk vochtige biotopen met struikgewas zoals Hobokense Polder, tot 3 ex. (JPo, JP, LV), Campus Drie Eiken-Wilrijk (SB, JE), in Steytelinckpark-Wilrijk (RV), in Fort 5-Edegem (RV, WS, MH, LVdB) en in het Schoonselhof (LVS, SB). Ze vergezellen 's winters soms ook mezen-groepjes tot in de tuinen.

2 **zwarte roodstaarten** pleisterden op 3 januari op Umicore-Hoboken (KDK).

1 à 2 **waterpiepers** foerageerden tot half december regelmatig op het Broekskot-Hobokense Polder (LV, GB, LP, JP, LVS). De ARDEA slaaplaatstelling van 25 november werd geannuleerd waardoor het gissen was over het aantal 'winterslapers' op de gekende slaapplaats(en) in de Hobokense Polder.

De enige **appelvink** vloog op 24 november over Campus Drie Eiken-Wilrijk (LS).

Op 25 november foerageerden 5 **grote barmsijsen** in de Hobokense Polder (JP) en 3 **kleine barmsijsen** pleisterden op 25 januari samen met een 30 tal **koperwieken**, in de wijk Koornbloem-Wilrijk (LVS).

Exoten

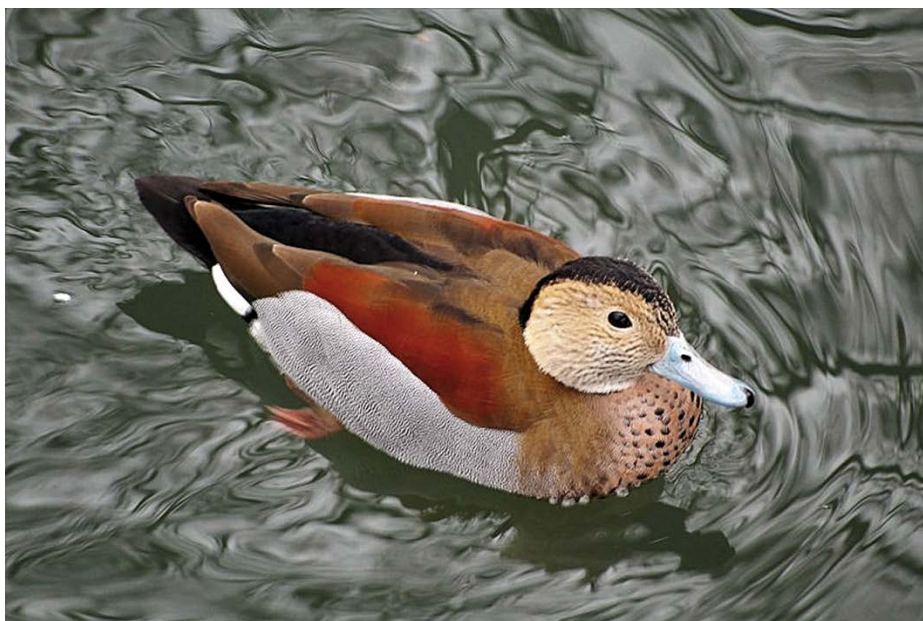
Een mannetje **ringtaling** pleisterde op 30 december in het Park Weyninch-hove-Hove (GC).

Ruigpootbuizerd - Foto: Rudy Vansevenant

Gans de periode pleisterden tot max. 7 **mandarijneenden** op Fort 6 -Wilrijk (LS, SB).

Tijdens de slaapplaatstelling **halsbandparkieten** in het Kielpark-Antwerpen werden op 24 november **188 vogels** geteld. Dit is een toename van maar liefst 76 exemplaren of 78 % ten opzichte van onze vorige telling gedaan op 23 maart 2018. Een gelijkaardige toename stellen we ook vast op de bekende slaapplaats aan de Ekerse Putten-Antwerpen waar op 5 jaar tijd de winterpopulatie zowat verdubbelde naar 730 ex (!) (STh). Aan dit tempo gaan we stilaan maar zeker naar Brusselse toestanden. Nationaal gezien, voornamelijk op de as Brussel-Mechelen-Antwerpen, zitten anno 2019 ruim 10.000 halsbandparkieten !

Ringtaling - Foto: G. Corens

Waarnemers

ADC	Anne De Cock	JCe	Jan Celis	MH	Marc Hofman
AVL	André Van Langenhove	JD	Julien Dua	MM	Maarten Mortier
AVR	Arthur Van Roey	JE	Joris Elst	MMi	Mathias Michielsen
BM	Bernard Miserez	JO	Johan Opsomer	PB	Peter Bastiaensen
DG	Daan Gijssels	JP	Joachim Pintens	PBe	Paul Bender
DH	Dimitri Hoste	JPo	Jonas Pottier	PBl	Pierre Blockx
DJ	Danny Jonckheere	JSi	Jos Simons	PH	Peter Hofman
DT	Djien Thio	KDK	Kris De Keersmaecker	PL	Pieter Leblans
ES	Eddie Schild	KM	Koen Maes	PP	Peter Partoens
FVG	Fernand Van Ginderen	LA	Luc Audenaerde	PV	Peter Van Elsacker
GB	Guy Borremans	LDM	Luc De Meyer	RV	Robin Vermeylen
GC	G. Corens	LJ	Leo Janssen	SB	Stijn Baeten
GM	Gunther Moens	LP	Luc Peeters	SH	Steven Hostyn
GS	Gaston Sallaets	LS	Louis Schramme	STh	Stefaan Thiers
HvV	Harry van Vught	LV	Lamien Verstraete	WDW	Walter De Weger
JC	Johan Claessens	LVdB	Laurent VdB	WM	Wim Mertens
		LVS	Luc Van Schoor	WS	Wim Stappers

Hoogtepunt!

Joris Van Reusel, namens Vogelwerkgroep ARDEA

Het mooie van een vogelwerkgroep is dat er zo veel diversiteit in de activiteiten zit. Dat zit natuurlijk in de merknaam ingebrand: het gaat meestal om 'vogelen' maar gelukkig ook vaak om 'werken'. Gelukkig, want laten we werken toch vooral als een deugd zien: iets waardoor we onszelf kunnen realiseren én een zinvolle bijdrage tot de maatschappij kunnen leveren. Door (samen) te werken worden we een (sterkere) groep, en creëren we iets dat nuttig is voor anderen. In dit geval ging het om een reeks van ca 15 gierzwaluwkasten, die de komende maan-

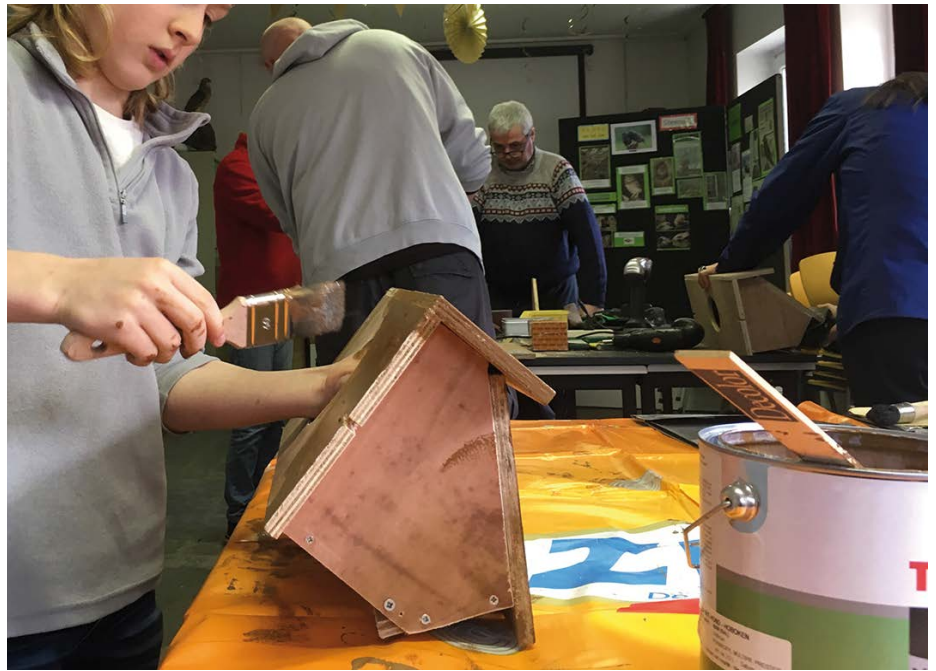
den zeker hun nut zullen hebben voor een aantal vogels die om een geschikte broedplaats verlegen zitten. Zoals in onze State of the Union aangekondigd (dd. 2 februari 2019, Kiel), zal ARDEA de gierzwaluwkasten in elke gemeente (of district) van haar werkingsgebied gaan plaatsen en hierbij de lokale overheden betrekken. Met wat media aandacht erbij vestigt deze kleine actie (nogmaals) de aandacht op een groot probleem: we moeten natuurinclusiever gaan (ver-)bouwen, en daar kunnen gemeenten en overheidsdiensten een groot aandeel in hebben. Via

scholen, sportinfrastructuur, dienstgebouwen, maar ook via lokale bouwvoorschriften kunnen bouwheeren, bouwpromotoren, architecten en aannemers gestimuleerd worden om kleine, eenvoudig voorzieningen voor zwaluwen, mussen, ja vlinders, bijen, egels, vleermuizen, etc. te integreren. Kleine moeite, niet zo veel werk, grote impact.

Het ging in dit geval dus om het samen timmeren aan nestkasten tijdens onze

workshop in de IJsvogel (de vogel die vermoedelijk genoemd werd naar de temperatuur van het lokaal!), op 9 maart. We hadden het gehad over grootse ideeën (om heel het Albertkanaal te voorzien van nestkasten, op te hangen onder de nieuwe bruggen) en over de moeilijk te nemen drempels die dan rijzen, zoals de logheid van overheidsapparaten. Waar te beginnen, wie beslist, wat als er niemand reageert etc.? We hielden de moed erin, door het besef uit te spreken dat we als grote vereniging wel degelijk een project in gang kunnen sturen. En dat ook de overheidsinstanties evolueren: ook zij willen ‘vergroenen’, en meer en meer jonge ambtenaren trekken ook in die echelons aan de kar. Hoopgevend. ‘Maar hoe zit het dan met ons, stelde P. de vraag, want als ik binnen de vereniging rondkijk zie ik toch heel veel grijs haar!’. Gelukkig was daar den Tolle. 9 jaar en actief als gierzwaluwkast-schilder. ‘Ik wil zo’n bak aan ons huis!’ zei hij kordaat. Dat was duidelijk, qua engagement. ‘En ik zie toch ook heel veel positiefs vloeien uit de klimaat-spijbelars-beweging’, zei Johan, die als pas gepensioneerde nu voltijds en vrijwillig werkt als gierzwaluw-deskundige in Antwerpen Stad en omgeving. ‘Het is inderdaad te hopen dat deze jongeren niet enkel op straat komen uit eigenbelang, zoals mevrouw V. al borend en schroevend opmerkte, maar ook een breder perspectief, het beschermen van de planeet en de natuur om zich, voor ogen houden!’. We hoopten alleszins

Een nest voor de gierzwaluwen timmeren - Foto: Joris Van Reusel

samen dat de jonge, verontwaardigde stemmen nog zullen toenemen en opwellen tot een straf hoogtepunt, zo juist ergens voor de komende stemming (26 mei).

Zo ging het nog wel even door: timmerend filosoferen, elkaar al werkend ondersteunend in onze overtuigingen. Het gaf – ondanks de kou van het lokaal en het gure weer buiten – een warm gevoel. Zo werden we weer net een béétje meer groep. Vogel-werkgroep.

Zoals dit geval zijn er binnen Natuurpunt, binnen de lokale afdelingen en zeker ook binnen onze regionale werkgroep ARDEA heel wat.

Recent nog, toen we mee gingen helpen bij het natuurbeheer in de Hobokense Polder.

Of als we tellend en observerend aan het werk zijn in één van de natuurgebieden of parken (Trekellen, broedvogelinventarisaties, Halsbandparkieten- en Blauwe reigertellingen, of vormingswerk doen rond steenuiltjes, spechten en, jawel, wéér die gierzwaluwen (15/6, 30/6, 13/7).

Of al gidsend werken aan onze natuurkennis (tijdens één van de geweldige vogelexcursies (7/4, 1/5, 5/5, 2/6 of de meerdaagse naar Schier in augustus). Ondertussen blijven we intens werken aan de opvolging van onze slechtvalken, kerkuilen en torenvalken, én knopen we constructieve samenwerkingen aan met belangrijke partners (zoals Aquafin) in onze queeste naar meer vogelvriendelijke infrastructuur. Daar werken we dus aan.

Met de pas aangebroken lente als extra steuntje in de rug, het vogelleven dat nu volop actief is, en ook nog wat van jouw meewerkende energie erbij, stevenen we zo met de vogelwerkgroep ARDEA zeker op een hoogtepunt af!

Maar ook daar blijft werk aan. We zijn immers nog lang niet volmaakt.

Daarom deze uitnodiging aan alle vogel-, werk-, en groep-liefhebbers: kom je het mee maken?

Kerkuil - Foto: Guy Borremans

Paddenoverzetacties aan de Hobokense Polder en aan Fort 8

Danny Jonckheere

Hobokense Polder

Nabij de Hobokense Polder zorgen we al 27 jaar voor een veilige oversteek voor padden, kikkers en salamanders.

Dit jaar zagen we vele nieuwe medewerkers die willen mee helpen bij het overzetten van onze amfibieën. Vele handen maken het werk licht; want zo iedere avond een paar uur op stap gaan, is niet te onderschatten.

Dit jaar werden we ook weer geholpen door vele kinderen die hier hun eerste stappen zetten naar het beschermen van de natuur. Zo leren zij ook dat ze niet bang moeten zijn voor deze dieren. Nina is onze specialist voor het vangen van onze amfibieën geworden. **Hierbij de voorlopige resultaten en grafieken tot op 8 maart.**

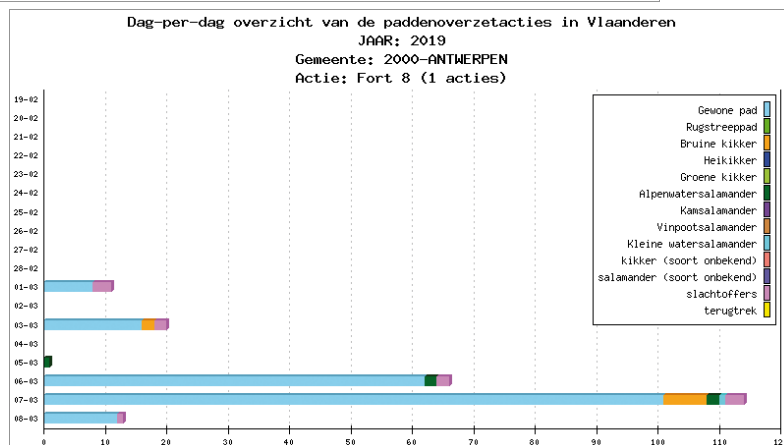
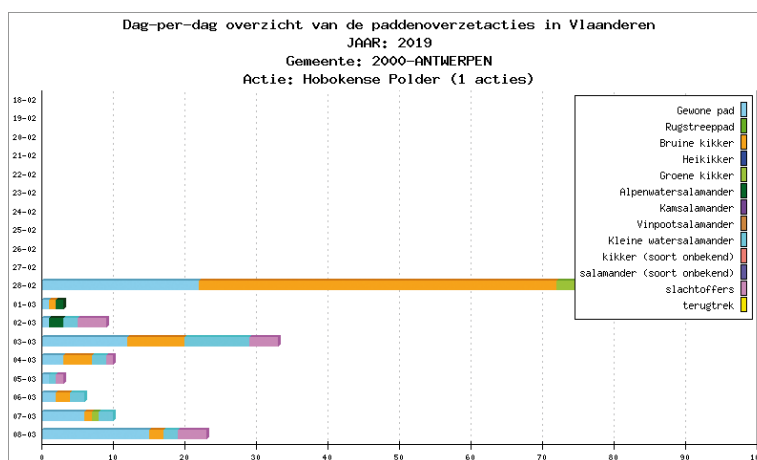
	Levend	Dood
Gewone pad	63	11
Bruine kikker	68	7
Groene kikker	4	
Alpenwater-salamander	6	1
Kleine water-salamander	27	3

Fort 8

Hier zijn we al 9 jaar actief! Vorig jaar zijn hier twee paddentunnels gelegd en zodoende zullen we hier minder dieren moeten helpen overzetten. Maar er zijn nog steeds een paar gaten in de defensie, dus moeten we hier nog actief blijven.

	Levend	Dood
Gewone pad	199	3
Bruine kikker	9	
Alpenwater-salamander	5	
Kleine water-salamander	1	

Dus als jullie in de toekomst willen meehelpen bij het overzetten van onze amfibieën, geef ons dan maar een seintje.

Padden.flits

De paddenoverzetacties zijn één van de parapadaardjes van de amfibieënwerkgroep Hyla. Al sinds 1981 zijn jaarlijks honderden vrijwilligers in de weer om kikkers, padden en salamanders uit de emmers of van straat te plukken en veilig over te brengen naar de andere kant van de weg. Om al deze gedreven overzetters maximaal van info te voorzien, werd dit jaar de Padden.flits boven de doopvont gehouden. Hierin worden vooral trekvoorspellingen gegeven (erg handig voor lokale coördinatoren) maar staan we ook stil bij opmerkelijke waarnemingen of geven we duiding bij specifieke fenomenen als sterrenschot, beschimmelde legsels, paddenvliegen of kleurafwijkingen. Elke flits wordt opgevrolijkt met een fraaie foto.

Wil je zelf ook op de hoogte blijven van allerhande paddenweetjes, schrijf je dan in op de gratis nieuwsbrief op de homepage van www.paddenoverzet.be

Via het GR-pad door de Hobokense Polder

Langs de Groene Rand van Antwerpen

De 4.850 km lange Europese Wandelweg E2 vertrekt in Stranraer, Schotland, aan de Ierse zee en brengt je na heel lang wandelen in Nice aan de Middellandse Zee. Maar natuurlijk kan je voor kortere trajecten kiezen en één daarvan leidt door Hoboken.

De verbinding Kruikebeke (GR 5A) – Deurne (GR 565) loopt door de Hobokense Polder en de Antwerpse parken. Een dagtochtje langs een deel van de E2-route is aantrekkelijk. Je krijgt een mooi stukje groene Antwerpse rand onder de voeten: de Schelde met voormalige scheepswerven en poldergebied, parken en bijzondere woonwijken. En je eindigt bij het kasteel Rivierenhof in Deurne.

Op de site van Grote Routepaden kan je een brochure downloaden: bit.ly/2T5brWV.

De brochure bevat een mooie beschrijving van de route en tips voor het openbaar vervoer.

Met dank aan Freddy Tuerlinckx die deze mooie samenwerking tussen Natuurpunt Hobokense Polder en Grote Routepaden mogelijk maakte.

Met Whoppie en Woerdie de Hobokense Polder verkennen

De lente is in het land!

Kinderen en hun (groot)ouders kunnen met een leuke exploratierugzak de Hobokense Polder verkennen.

Er zijn 2 trajecten: (beiden ca 4 km)
Vanuit Taverne De Schorren, Graspolderlaan ga je met Whoppie de natuur ontdekken. **Niet op maandag.**

Vanuit Bistro Steiger 3, Zandkamp 3 (aan de Schelde) ga je met Woelie op stap. **Niet op maandag en dinsdag.**

Wie zijn Whoppie en Woelie?

Whoppie is een schattig molletje en Woelie een even schattige woelmuis die kinderen tussen 5 en 12 jaar én hun (groot)ouders laten kennismaken met de Hobokense Polder.

Zij nodigen alle sportieve speurneuzen uit voor een ontdekkingstocht in het altijd mooie natuurgebied.

Ben jij even nieuwsgierig als Whoppie en Woelie?

Hou jij ook niet van veel stilzitten? Wil je zelf ontdekken hoe dieren leven? Wil je met de loep in de hand op onderzoek in de Hobokense Polder? Heb je al eens een echte verrekijker vastgehad om naar vogels en andere dieren te kijken? En hoe werkt een kompas?

Je kan de rugzakjes ontlend **vanaf 11 u.** Je betaalt wel een waarborg van

20 euro. Op de ontleendag breng je na je tocht de uitgeleende rugzak met materiaal terug binnen. Je krijgt je waarborg terug als alles in orde blijkt.

Meer info over dit project van Natuurpunt Hobokense Polder bij Ria Thys, 0476 33 79 36 - ria.thys@telenet.be

Activiteitenkalender

- Zo 31 ma Zoogdierenwandeling in de Polder
- Zo 31 ma Fietstocht Kruibeekse Polders
- Zo 7 apr Schulensbroek - Lummen
- Wo 10 apr VOC - kinderen en (groot)ouders
- Za 13 apr Blauwe reigertelling Schoonselhof
- Do 25 apr Bestuursvergadering
- Za 27 apr Zwerfvuil ruimen
- Zo 28 apr Vlaamse Ardennendag
- Wo 1 mei Zoerselbos
- Wo 1 mei Turnhouts Vennengebied
- Za 4 mei Vroege vogels en ontbijt in Polder
- Zo 5 mei Breskens en Zeeuws-Vlaanderen
- Do 16 mei Bestuursvergadering
- Zo 26 mei Waterdierjes - kinderen en ouders
- Zo 2 juni Fietstocht Weidevogels en zwaluw
- Za 15 juni Kruidenwandeling in Polder
- Za 15 juni Info-avond Gierzwaluw
- Zo 16 juni Natuurbeheer in de Polder
- Do 20 juni Bewegingsvergadering
- Zo 30 juni Excursie Gierzwaluw

Trektellingen op Scheldedijk:

Elk weekend tussen 16 maart en 4 mei

Natuurbeheer:

Onze Goudklompjes werken elke woensdag in de Polder en dit van 9 u tot ca 13 à 14 u.

Voor info: contacteer André Van Langenhove, 03 288 00 81 of Peter Van Elsacker, 0486 82 27 92

Info natuurbeheer scholen: Diane De Clercq, diane.de.clercq@skynet.be, 0486 07 39 87

Artikels voor het volgende Polder.blad - met verschijningsdatum 1 juli 2019 - dienen bij de redactie te zijn op 31 mei 2019 (zie Colofon, blz. 2)

www.hobokensepolder.be

